

Skaidrojums par Publisko iepirkumu likuma 39.panta piemērošanu

Līdz ar likuma „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” stāšanās spēkā 2009.gada 13.augustā Publisko iepirkumu likuma 39.pantā paredzētie kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumu piemērošanas nosacījumi ir būtiski mainījušies.

Pasūtītājs izslēdz kandidātu vai pretendentu no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā, kā arī neizskata pretendenta piedāvājumu jebkurā no Publisko iepirkumu likuma 39.panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem. Ja pasūtītāja rīcībā nonāk informācija, ka uz kandidātu vai pretendentu attiecas kāds no minētajiem izslēgšanas nosacījumiem, pasūtītājs minēto informāciju pārbauda jebkurā iepirkuma procedūras stadijā līdz pat iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās noslēgšanai.

Ja pasūtītājs jau pēc lēmuma par iepirkuma procedūras rezultātiem pieņemšanas konstatē, ka uz pretendentu attiecas kāds no Publisko iepirkumu likuma 39.panta pirmajā daļā minētajiem izslēgšanas nosacījumiem, tad pasūtītājs nav tiesīgs slēgt iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos ar konkrēto personu un pieņem jaunu lēmumu par iepirkuma procedūras rezultātiem, ņemot vērā noteikto piedāvājuma izvēles kritēriju.

39.panta pirmās daļas 1.punkts

Kandidāts vai pretendents ar spēkā stājušos tiesas spriedumu atzīts par vainīgu koruptīva rakstura noziedzīgos nodarījumos, krāpnieciskās darbībās finanšu jomā, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai līdzdalībā noziedzīgā organizācijā.

Vēršam uzmanību uz to, ka, ņemot vērā direktīvas 2004/18/EK¹, kura pārņemta ar Publisko iepirkumu likumu, 45.panta 1.punkta „a” apakšpunktu un Padomes vienotās rīcības 98/733/TI² 1. un 2.pantu, ar terminu „noziedzīga organizācija” jāsaprot ne tikai Krimināllikuma 89.¹ pantā minētā noziedzīgā organizācija, bet arī jebkura „laika gaitā izveidojusies vismaz divu personu strukturēta apvienība, kas rīkojas ar mērķi izdarīt noziegumus, par kuriem soda ar brīvības atņemšanu vai aizturēšanu vismaz uz četriem gadiem vai smagāku sodu neatkarīgi no tā, vai pārkāpumi ir pašmērķis vai materiālu labumu gūšanas līdzeklis un – attiecīgā gadījumā – līdzeklis valsts varas iestāžu darbības neatbilstīgai ietekmēšanai”, turklāt termins „līdzdalība” jāsaprot kā dalība Krimināllikuma 19.panta izpratnē.

Kandidāts vai pretendents nav izslēdzams no turpmākas dalības iepirkumā, ja no attiecīgā tiesas sprieduma krimināllietā spēkā stāšanās dienas līdz piedāvājuma iesniegšanas dienai ir pagājuši trīs gadi (39.panta trešās daļas 1.punkts).

Pasūtītājs varētu pieprasīt iesniegt apliecinājumu, ka attiecīgi kandidāts vai pretendents neatbilst šim izslēgšanas nosacījumam. Šādā gadījumā būtu ieteicams sagatavot apliecinājuma formu, ievērojot likuma 39.panta trešās daļas 1.punkta nosacījumus, kas jāaizpilda kandidātam vai pretendentam.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru.

² Padomes vienotā rīcība (1998. gada 21. decembris), kas pieņemta, pamatojoties uz K.3 pantu Līgumā par Eiropas Savienību, par dalības kriminālās organizācijās uzskatīšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs par noziedzīgu nodarījumu

Ja pasūtītāja rīcībā nonāk informācija, ka persona ir atzīta par vainīgu minētajos noziedzīgajos nodarījumos, pasūtītāja pienākums ir pārliecināties, vai minētais atbilst patiesībai, piemēram, tas varētu pieprasīt kandidātam vai pretendētam iesniegt izziņu no Sodu reģistra.

39.panta pirmās daļas 2.punkts

Kandidāts vai pretendents ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai citas kompetentas institūcijas spēkā stājušos lēmumu atzīts par vainīgu normatīvo aktu būtiskā pārkāpumā, tajā skaitā vides aizsardzības, konkurences un darba tiesību būtiskā pārkāpumā, kas saistīts ar personu nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma noslēgšanas.

Vēršam uzmanību uz to, ka, lai sasniegtu šīs normas mērķi, kandidātam vai pretendētam jābūt atzītam par vainīgu nevis jebkura normatīvā akta būtiskā pārkāpumā, bet gan attiecīgās nozares, kurā persona darbojas, regulējoša normatīvā akta būtiskā pārkāpumā vai vides aizsardzības, konkurences vai darba tiesību būtiskā pārkāpumā.

Turklāt persona izslēdzama no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā, ievērojot divus nosacījumus:

1) no tiesas sprieduma vai citas kompetentas institūcijas administratīvajā lietā pieņemtā lēmuma spēkā stāšanās dienas līdz piedāvājuma iesniegšanas dienai nav pagājuši 12 mēneši, bet gadījumā, kad ir konstatēta personu nodarbināšana bez rakstveida darba līguma noslēgšanas, — 18 mēneši (39.panta trešās daļas 2.punkts);

2) **ja tiesas spriedumā vai citas kompetentas institūcijas lēmumā ir norāde**, ka kandidāta vai pretendenta pārkāpums ir uzskatāms par **būtisku** un kandidāts vai pretendents ir **izslēdzams no dalības iepirkuma procedūrā** (39.panta ceturtajā daļā).

Visticamāk tiesas spriedumos vai citu kompetentu institūciju lēmumos, kas pieņemti līdz 2009.gada 13.augustam, nebūs norādes, ka persona ir izslēdzama no dalības iepirkuma procedūrā, jo šādas norādes nepieciešamība līdz grozījumu spēkā stāšanās brīdim nebija paredzēta. Tāpēc teorētiski šādi gadījumi, kad izslēgšana pamatota uz Publisko iepirkumu likuma 39.panta pirmās daļas 2.punktā minēto izslēgšanas nosacījumu un pirms 2009.gada 13.augusta pieņemtu tiesas spriedumu vai kompetentas institūcijas atzinumu, nav iespējami.

Vēršam uzmanību uz to, ka ar likuma 39.panta ceturtajā daļā lietoto vārdu „atzinumā”, jāsaprot 39.panta pirmās daļas 2.punktā un trešās daļas 2.punktā minētais lēmums administratīvajā lietā.

Attiecībā uz veidu, kā pasūtītājs pārliecinās, ka uz kandidātu vai pretendentu neattiecas minētais izslēgšanas nosacījums, skaidrs regulējums dots likuma 39.panta septītajā daļā tikai attiecībā uz darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem, kas saistīti ar personu nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma noslēgšanas. Minētajā normā noteikts, ka pasūtītājs no Valsts darba inspekcijas iegūst informāciju par to, vai kandidāts vai pretendents Latvijā ir sodīts par tādiem darba tiesību pārkāpumiem, kas saistīti ar personu nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma noslēgšanas, un vai attiecīgais tiesību akts, ar kuru piemērots sods, ietver šā panta ceturtajā daļā minētās pazīmes.

Valsts darba inspekcijas mājaslapas internetā sadaļā „Nelegālā nodarbinātība” var iegūt informāciju par darba devējiem, kuri nodarbinājuši personas bez rakstveida darba līguma noslēgšanas.

Ja par personām, kurām konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar personu nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma noslēgšanas, informācija ir iekļauta Valsts darba inspekcijas mājaslapā internetā ievietotajos statistikas pārskatos, pasūtītājs no Valsts darba inspekcijas

iegūst informāciju par to, vai attiecīgais tiesību akts, ar kuru piemērots sods, ietver 39.panta ceturtajā daļā minētās pazīmes.

Pasūtītājs, ievērojot 39.panta septītajā daļā noteikto, arī pārbauda, vai uz personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām, neattiecas normā minētais izslēgšanas nosacījums.

Likumā nav noteikts, konkrēti kādi dokumenti jāpieprasa, lai apliecinātu, ka kandidāts vai pretendents neatbilst pārējiem likuma 39.panta pirmās daļas 2.punktā minētajiem izslēgšanas nosacījumiem. Pasūtītājs varētu pieprasīt iesniegt apliecinājumu, ka attiecīgi kandidāts vai pretendents neatbilst šim izslēgšanas nosacījumam. Šādā gadījumā būtu ieteicams sagatavot apliecinājuma formu, ievērojot likuma 39.panta trešās daļas 2.punkta nosacījumus, kas jāaizpilda kandidātam vai pretendentam.

Ja pasūtītāja rīcībā nonāk informācija, ka persona ir atzīta par vainīgu kādā no minētajiem pārkāpumiem, pasūtītāja pienākums ir pārliecināties, vai minētais atbilst vai neatbilst patiesībai, piemēram, tas varētu pieprasīt:

- 1) no kandidāta vai pretendenta:
 - a. izziņu no Sodu reģistra, ar kuru varētu apliecināt, ka attiecībā uz konkrēto personu nav pieņemts un stājies spēkā ne tiesas spriedums, ne citas kompetentas institūcijas lēmums par likuma 39.panta pirmās daļas 2.punktā minētajiem pārkāpumiem;
 - b. kompetentas institūcijas apliecinājumu (piemēram, izziņu), ka attiecībā uz konkrēto personu nav pieņemts lēmums par likuma 39.panta pirmās daļas 2.punktā minētajiem pārkāpumiem;
 - c. attiecīgo spēkā stājušos tiesas spriedumu vai citas kompetentas institūcijas spēkā stājušos lēmumu, lai pārliecinātos, vai tas satur vai nesatur 39.panta ceturtajā daļā minētās pazīmes;
- 2) no attiecīgās institūcijas – attiecīgo spēkā stājušos tiesas spriedumu vai citas kompetentas institūcijas spēkā stājušos lēmumu, lai pārliecinātos, vai tas satur vai nesatur 39.panta ceturtajā daļā minētās pazīmes.

Ja kandidāta vai pretendenta iesniegtā kompetentas institūcijas izziņa nesatur visu pieprasīto informāciju, tad pasūtītājam pašam jāpārliecinās par to, vai uz konkrēto personu attiecas minētais izslēgšanas nosacījums.

Tajos gadījumos, kad ir skaidri zināma kompetentā iestāde, kas ir tiesīga pieņemt lēmumu par attiecīgās nozares regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem, un tās lēmumi ir pieejami publiski (piemēram, Konkurences padomes lēmumi tās mājaslapā internetā), pasūtītājs pārliecinās, vai attiecībā uz konkrēto personu nav pieņemts likuma 39.panta pirmās daļas 2.punktā minētais lēmums, un tad, ja tāds ir pieņemts, pārbauda, vai izpildās iepriekšminētie priekšnosacījumi personas izslēgšanai no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā.

Ar jēdzienu „kompetenta institūcija” saprotams tāds subjekts, kuram ārējā normatīvajā aktā ir noteiktas tiesības pieņemt lēmumus par attiecīgās nozares regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem.

39.panta pirmās daļas 3.punkts

Kandidāts vai pretendents tiek likvidēts, pasludināts par maksātnespējīgu, tā saimnieciskā darbība ir apturēta vai pārtraukta, vai ir uzsākta tiesvedība par kandidāta vai pretendenta bankrotu.

Ja kandidāta vai pretendenta maksātnespējas procesā tiek piemērota sanācija, pasūtītājs, izvērtējot iespējamos ekonomiskos riskus un ņemot vērā līguma priekšmetu, var lemt par

attiecīgā kandidāta vai pretendenta neizslēgšanu no iepirkuma procedūras saskaņā ar šā panta pirmās daļas 3.punktu (39.panta otrā daļa). Izvērtējamie riski ir saistīti ar piegādātāju spēju izpildīt līgumu (līguma termiņš, apjoms, specifika).

Ja pasūtītājs publiskās datubāzēs nevar iegūt minēto informāciju, tas pieprasa, lai kandidāts vai pretendents iesniedz kompetentas institūcijas izziņu, kas apliecina, ka kandidāts vai pretendents nav pasludināts par maksātnespējīgu, neatrodas likvidācijas stadijā vai tā saimnieciskā darbība nav apturēta vai pārtraukta (39.panta piektās daļas 1.punkts).

Publiska datubāze ir, piemēram, Uzņēmumu reģistra mājaslapā internetā pieejamais Maksātnespējas reģistrs.

Likuma 39.panta sestajā daļā noteikts, ka atklātā konkursā (pretstatā slēgtam konkursam, konkursa dialogam un sarunu procedūrai) pasūtītājs minēto izziņu pieprasa iesniegt tikai tam pretendētājam, kuram atbilstoši citām paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām un izraudzītajam piedāvājuma izvēles kritērijam būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. Termiņu minētā dokumenta iesniegšanai pasūtītājs nosaka ne īsāku par piecām darbdienu. Ja attiecīgais pretendents noteiktajā termiņā neiesniedz minēto dokumentu, pasūtītājs to izslēdz no dalības iepirkuma procedūrā.

Ņemot vērā minēto, izziņa jāpieprasa no pretendenta pirms lēmuma par iepirkuma procedūras rezultātiem pieņemšanas.

39.panta pirmās daļas 4.punkts

Kandidātam vai pretendētājam ir nodokļu vai valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādi Latvijā vai valstī, kurā tas reģistrēts.

Ja pasūtītājs publiskās datubāzēs nevar iegūt minēto informāciju, tas pieprasa, lai kandidāts vai pretendents iesniedz izziņu, kuru izdevis Valsts ieņēmumu dienests vai cita nodokļu administrēšanas iestāde Latvijā vai līdzvērtīga nodokļu administrēšanas iestāde citā valstī, kur kandidāts vai pretendents reģistrēts (atrodas to pastāvīgā dzīvesvieta), un kura apliecina, ka kandidātam vai pretendētājam nav nodokļu vai valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādu (39.panta piektās daļas 2.punkts).

Likuma 39.panta sestajā daļā noteikts, ka atklātā konkursā (pretstatā slēgtam konkursam, konkursa dialogam un sarunu procedūrai) pasūtītājs minēto izziņu pieprasa iesniegt tikai tam pretendētājam, kuram atbilstoši citām paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām un izraudzītajam piedāvājuma izvēles kritērijam būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. Termiņu minētā dokumenta iesniegšanai pasūtītājs nosaka ne īsāku par piecām darbdienu. Ja attiecīgais pretendents noteiktajā termiņā neiesniedz minēto dokumentu, pasūtītājs to izslēdz no dalības iepirkuma procedūrā.

Ņemot vērā minēto, izziņa jāpieprasa no pretendenta pirms lēmuma par iepirkuma procedūras rezultātiem pieņemšanas.

39.panta pirmās daļas 5.punkts

Kandidāts vai pretendents ir sniedzis nepatiesu informāciju savas kvalifikācijas novērtēšanai vai vispār nav sniedzis pieprasīto informāciju.

Kandidātam vai pretendētājam ir jāiesniedz dokumenti, kurus pasūtītājs pieprasījis iepirkuma procedūras dokumentos, lai kandidāts vai pretendents apliecinātu atbilstību

izvirzītajām kvalifikācijas prasībām. Ja kandidāts vai pretendents minētos dokumentus nav iesniedzis vispār vai nav iesniedzis visus prasītos dokumentus, tad tas, lai arī atbilstu pasūtītāja izvirzītajām kvalifikācijas prasībām, ir izslēdzams no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā.

Ņemot vērā direktīvas 2004/18/EK 45.panta 2.punkta „g” apakšpunktā noteikto, kandidāts vai pretendents ir izslēdzams no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā, ja tas ir būtiski sagrozījis informāciju savas kvalifikācijas novērtēšanai.

39.panta pirmās daļas 6.punkts

Uz kandidāta vai pretendenta norādīto personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām, ir attiecināmi šīs daļas 1., 2., 3., 4. un 5.punktā minētie nosacījumi.

Lai apliecinātu, ka uz normā minēto personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās, neattiecas Publisko iepirkumu likuma 39.panta pirmās daļas 1.-5.punktā minētie izslēgšanas nosacījumi, kandidātam vai pretendentam šajā skaidrojumā minētie dokumenti jāiesniedz pasūtītājam arī par personu (piemēram, apakšuzņēmēju, kam ir nepieciešamā kvalifikācija konkrētu darbu izpildei), uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās.

Skatīt skaidrojumus par 39.panta pirmās daļas attiecīgo punktu piemērošanu.

39.panta pirmās daļas 7.punkts

Persona, kurai ir kandidāta vai pretendenta pārstāvības tiesības, vai persona, kurai ir lēmuma pieņemšanas vai uzraudzības tiesības attiecībā uz šo kandidātu vai pretendentu, atbilst šīs daļas 1.punktā minētajiem nosacījumiem.

Normā minētās personas ir, piemēram, valdes locekļi, padomes locekļi un revidenti.

Skatīt skaidrojumu par likuma 39.panta pirmās daļas 1.punkta piemērošanu.

Uzmanību!

1. Tiesas spriedumam vai citas kompetentas institūcijas lēmumam, kas tiek ņemts vērā, izslēdzot personu no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā, ir jābūt res iudicata spēkam – tas vairs nav pārsūdzams/ apstrīdams un ir galīgs.

2. Ja tādi dokumenti, ar kuriem piegādātājs var apliecināt, ka uz viņu un 39.panta pirmās daļas 6.punktā minētajām personām neattiecas šā panta pirmajā daļā norādītie apstākļi, netiek izdoti vai ar šiem dokumentiem nepietiek, lai apliecinātu, ka uz piegādātāju un šā panta pirmās daļas 6.punktā minēto personu neattiecas šā panta pirmajā daļā norādītie apstākļi, šādus dokumentus var aizstāt ar zvērestu vai, ja zvēresta došanu attiecīgās valsts normatīvie akti neparedz, – ar paša piegādātāja vai šā panta pirmās daļas 6.punktā minētās personas apliecinājumu kompetentai izpildvaras vai tiesu varas iestādei, zvērinātam notāram vai kompetentai attiecīgās nozares organizācijai to reģistrācijas (pastāvīgās dzīvesvietas) valstī. (39.panta astotā daļa)

Vēršam uzmanību uz to, ka normā minētie apliecinājuma līdzekļi ir norādīti prioritārā pieprasīšanas secībā.

3. Informāciju vai dokumentus, ko pasūtītājs par kandidātiem, pretendentiem vai 39.panta pirmās daļas 6.punktā minētajām personām var iegūt pats, tas nepieprasa no kandidātiem vai pretendentiem, bet tikai norāda iepirkuma procedūras dokumentos, ka šāda informācija un dokumenti tiks izvērtēti. Ja konkrēto informāciju vai dokumentus pasūtītājs nevar iegūt, tas pieprasa tos no kandidāta vai pretendenta.

4. Pasūtītājs ir tiesīgs pārbaudīt nepieciešamo informāciju kompetentā institūcijā, publiski pieejamās datubāzēs vai citos publiski pieejamos avotos. Gadījumos, kad pasūtītājs ir ieguvis informāciju šādā veidā, attiecīgais kandidāts vai pretendents ir tiesīgs iesniegt izziņu vai citu dokumentu par attiecīgo faktu, ja pasūtītāja iegūtā informācija neatbilst faktiskajai situācijai.

5. Izziņas un citus dokumentus, kurus likumā noteiktajos gadījumos izsniedz kompetentās institūcijas, pasūtītājs pieņem un atzīst, ja tie izdoti **ne agrāk kā trīs mēnešus** pirms iesniegšanas dienas (37.panta trešā daļa). Minēto termiņu pasūtītājs nav tiesīgs mainīt iepirkuma procedūras dokumentos.

6. Ja pasūtītājam rodas šaubas par iesniegtās dokumenta kopijas autentiskumu, tas pieprasa, lai kandidāts vai pretendents uzrāda dokumenta oriģinālu vai iesniedz apliecinātu dokumenta kopiju.